

قانون تأسیس دانشگاه‌های شهرستانها مصوب ۳ خرداد ماه ۱۳۳۸ شمسی

ماده واحده - وزارت فرهنگ مجاز است دانشگاه تبریز را که در سال گذشته تأسیس شده تکمیل نماید و همچنین در شهرستانهای مشهد و اصفهان و شیراز و هر شهرستان دیگری که وزارت فرهنگ لازم بداند به تدریج که وسایل و موجبات فراهم می‌شود به تأسیس دانشگاه و در اهواز به تأسیس يك دانشکده پزشکی اقدام نماید.

دانشکده‌هایی که در هر محل تأسیس می‌شود باید با توجه به استعداد و احتیاجات خاصه آن محل بوده و ممکن است در صورت لزوم ابتدا به صورت مدارس عالی که احتیاجات محلی را تأمین نماید تأسیس گردد.

تبصره ۱ - وزارت فرهنگ مکلف است در اجراء این قانون تأسیس دانشکده پزشکی و کشاورزی را در استانها مقدم بدارد.

تبصره ۲ - شرایط اساسی دانشگاهها از جهات اداری و مالی و تعلیماتی و استخدامی و غیره بر طبق قانون تأسیس دانشگاه تهران و سایر قوانین مربوط خواهد بود و مادام که شورای هر دانشگاه تأسیس نشده وظایف شورای دانشگاه را شورای هر دانشکده با تصویب وزیر فرهنگ انجام خواهد داد و وزارت فرهنگ مجاز است در صورتی که برای بعضی رشته‌های دروس و عملیات در هر يك از دانشگاهها استاد و معلم متخصص ایرانی یافت نشود از استادان و متخصصین خارجی به موجب قوانینی که به تصویب مجلس شورای ملی خواهند رسانید استفاده نماید.

تبصره ۳ - به رییس و معاون دانشگاه و دانشکده‌ها و همچنین به استادان و معلمین در صورتی که غیر محلی باشند تا يك برابر حقوق ممکن است علاوه بر فوق‌العاده‌های قانونی به عنوان مزایا پرداخت شود. مقررات راجع به برقراری مزایای فوق به موجب تصویب هیأت وزیران خواهد بود.

وزارت فرهنگ می‌تواند از استادان و معلمین دانشگاه تهران نیز با موافقت شورای دانشگاه تهران با پرداخت مزایای فوق برای دانشگاه شهرستانها استفاده نماید.

تبصره ۴ - دولت مکلف است همه ساله اعتبارات لازم را برای تأسیس و توسعه دانشگاههای شهرستانها در بودجه وزارت فرهنگ منظور بدارد.

تبصره ۵ - وزارت بهداری و شهرداریها و همچنین سایر مؤسسات مربوط به دولت مکلف هستند که بیمارستانها و وسائل دیگر را با کلیه تجهیزات و کارمندی که دانشگاه انتخاب می‌نماید در اختیار دانشکده‌های هر شهرستان قرار داده و بودجه و اعتبارات مربوط به آن را به بودجه وزارت فرهنگ انتقال دهند و نیز اجازه داده می‌شود که صرفه‌جویی‌های بودجه سال ۱۳۲۶ به بعد دانشگاههای فوق در سال مالی بعد به مصرف خرید زمین و ساختمان و تهیه کتب و لوازم آزمایشگاه برسد.

تبصره ۶ - وزارت فرهنگ می‌تواند در هر يك از دانشکده‌های علوم و ادبیات شهرستانها که لازم بداند دروس تربیتی را جزو برنامه قرار داده و فارغ‌التحصیل‌های این رشته را مشمول مقررات و قوانین مربوط به فارغ‌التحصیل‌های دانشسرای عالی قرار دهد.

تبصره ۷ - انتقال اعتبارات فرهنگی ولایت به مرکز یا از شهرستانی به شهرستان دیگر ممنوع است.

این قانون که مشتمل بر يك ماده و هفت تبصره است در جلسه سه‌شنبه سوم خرداد ماه يك هزار و سیصد و بیست و هشت به تصویب مجلس شورای ملی رسید.

رییس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

قانون اجازه تاسیس دانشگاه در تهران مصوب ۸ خرداد ماه ۱۳۱۳ شمسی

ماده اول - مجلس شورای ملی به وزارت معارف اجازه می‌دهد مؤسسه‌ای به نام دانشگاه برای تعلیم درجات عالیه علوم و فنون و ادبیات و فلسفه در تهران تاسیس نماید.

ماده دوم - دانشگاه دارای شعب ذیل است که هر یک از آنها موسوم به دانشکده خواهد بود:

- ۱ - علوم معقول و منقول
- ۲ - علوم طبیعی و ریاضی
- ۳ - ادبیات و فلسفه و علوم تربیتی
- ۴ - طب و شعب و فروع آن
- ۵ - حقوق و علوم سیاسی و اقتصادی
- ۶ - فنی

دانشسراهای عالی و مدارس صنایع مستظرفه ممکن است از مؤسسات دانشگاه محسوب شوند و نیز ممکن است مدارس و مؤسسات دیگری لایزالاقتضاء به دانشگاه منضم گردد.

ماده سوم - رییس دانشگاه در آغاز افتتاح بر حسب پیشنهاد وزیر معارف و به موجب فرمان همایونی تعیین و بعدها بر طبق ماده ۱۴ بر حسب پیشنهاد شورای دانشگاه و موافقت وزیر معارف به موجب فرمان همایونی منصوب خواهد شد.

اداره کردن دانشگاه به عهده رییس است معاون دانشگاه و رؤسا و معاونین و استادان دانشکده‌ها بر حسب پیشنهاد رییس دانشگاه از طرف وزیر معارف منصوب می‌شوند سایر مستخدمین بر طبق مقررات این قانون از طرف رییس دانشگاه تعیین می‌گردند.

تبصره ۱ - مدت خدمت رییس دانشگاه و رؤسای دانشکده‌ها سه سال است بعد از انقضاء این مدت ممکن است مجدداً انتخاب شوند.

تبصره ۲ - رییس دانشگاه مجاز است علماء و دانشمندان مملکتی و خارجی را بر حسب پیشنهاد شورای دانشگاه و تصویب وزیر معارف به عضویت افتخاری دانشگاه بپذیرد.

ماده چهارم - شورای دانشگاه از اشخاص زیر تشکیل می‌شود:

- رییس دانشگاه که سمت ریاست شورا را خواهد داشت.
- معاون.
- رؤسای دانشکده‌ها.
- لااقل یک نفر استاد از هر یک از دانشکده‌ها.

ماده پنجم - وظایف شورای دانشگاه به قرار ذیل است:

تعیین شرایط ورود محصل به دانشگاه - تدوین دستور تحصیلات دانشکده‌ها - تعیین شرایط گرفتن درجه و تصدیقنامه و دیپلم - تهیه نظامنامه‌های لازم جهت امتحانات و پیشرفت کار دانشکده‌ها - اظهارنظر در مورد اشخاصی که به سمت استاد و دانشیار از طرف شورای هر دانشکده پیشنهاد شده‌اند - پیشنهاد هر اقدامی که موجب ترقی و اصلاح کار دانشگاه باشد - معاونت و کمک فکری با رییس دانشگاه.

ماده ششم - هر یک از دانشکده‌ها دارای شورایی خواهد بود مرکب از معاون و استادان در تحت ریاست رییس دانشکده.

وظایف و تشکیلات شورای مزبور به موجب نظامنامه خواهد بود که از تصویب شورای دانشگاه گذشته باشد.

ماده هفتم - دانشگاه دارای شخصیت حقوقی می‌باشد و نمایندگی آن به عهده رییس است و از لحاظ اداری و مالی دانشگاه مستقل و تحت مسئولیت مستقیم وزیر معارف خواهد بود.

ماده هشتم - دانشگاه می‌تواند در مقابل امور علمی و فنی که اشخاص و مؤسسات غیر رسمی رجوع می‌نمایند بر طبق نظامنامه مخصوص حق الزحمه دریافت دارد - وجوهی که از این راه عاید می‌شود و همچنین اعانه‌هایی که اشخاص مختلف می‌دهند و عایدات دیگر به استثناء حقوقی که از محصلین دریافت می‌شود به

حساب جداگانه در تحت نظر رييس دانشگاه جمع‌آوري و با تصويب وزير معارف به مصارفي که در شوراي دانشگاه پيشنهاده مي‌شود خواهد رسيد و وزارت معارف در حساب آن حق نظارت خواهد داشت.

تبصره - هدايايي که اشخاص يا مؤسسات به عنوان وقف و امثال آن جهت امر خاص به دانشگاه تقديم مي‌کنند اداره آنها با دانشگاه است اين قبيل عايدات بايد مطابق ميل هديه‌کنندگان صرف شود و تبديل آن به مصرف ديگر جازز نيست صورت عايدات و مخارج همه ساله به وزارت اوقاف تقديم خواهد شد. دانشگاه در رد و قبول هدايايي مذکور آزاد است.

ماده نهم - فارغ‌التحصيل‌هاي دانشکده‌ها که بر حسب مقرراتي که با موافقت نظر وزارت معارف وضع خواهد شد لاقبل به درجه اجازه معلمی (ليسانس) نائل شوند از حقوق و امتيازات قانون تربيت معلم مصوب ۱۹ اسفند ماه ۱۳۱۲ استفاده خواهند کرد.

ماده دهم - معلمين دانشگاه به طبقات سه‌گانه ذيل تقسيم مي‌شوند:

اول و دوم استاد و دانشيار (معاون استاد) که بايد علاوه بر داشتن شرايط مقرر در فقرات ۱ و ۳ و ۴ ماده دوم قانون استخدام کشوري استاد کمتر از سي سال و دانشيار کمتر از بيست و پنج سال نداشته باشند و در رشته‌اي که تدریس مي‌نمايند درجه علمي آنها را شوراي عالي دانشگاه لاقبل دکتری يا معادل آن تشخيص بدهد.

سوم - دبیر که بايد لاقبل داراي شرايط معلمين مدارس متوسطه باشد و بر طبق مقررات مربوط به معلمين مذکور استخدام خواهد شد.

ساير مستخدمين از قبيل متصدیان لابراتوارها و کارخانه‌ها و اعضاي کتابخانه‌ها و امثال آن و اعضاي دفتری تابع مقررات قوانين عمومي خواهند بود.

تبصره - رئيس کتابخانه بايد از حيث درجه علمي کمتر از دبیر نباشد ولي چنانچه درجه علمي او بالاتر باشد مانند دانشيار استخدام خواهد شد.

ماده يازدهم - از آغاز سال تحصيلي ۱۳۱۲ و بعد دانشياران و استاداني که طرف احتياج دانشگاه ميشوند و در صورت تعدد داوطلبان با مسابقه مطابق نظامنامه مخصوص تعيين خواهند شد.

ماده دوازدهم - در طول مدت خدمت به استادان و دانشياران ممکن است ده مرتبه اضافه حقوق داده شود و اعطاي اضافات از مرتبه اول الي سوم هر دو سال و در مراتب بعد هر سه سال يك مرتبه بر طبق نظامنامه مخصوص با شرايط ذيل خواهد بود:

- ۱ - ابراز لياقت و استحقاق
- ۲ - پيشنهاده رؤساي دانشکده‌ها
- ۳ - تصويب شوراي دانشگاه

ماده سيزدهم - ميزان حقوق درجه اول دانشيار همه ساله بر طبق قانون بودجه معين خواهد شد اضافه حقوقي که در درجات اول تا هشتم دريافت خواهد نمود مساوي خواهد بود با هشت يك حقوق ماقبل و در درجه نهم و دهم با خمس حقوق ماقبل - در مواقع ترفيع به رتبه استادي و يا رياست دانشکده و يا رياست دانشگاه عشر حقوق مقام مادون اضافه خواهد شد و پس از آن نيز اضافه حقوق که در باقي درجات دريافت خواهد کرد تا درجه هشت مساوي خواهد بود با هشت يك و در درجات نهم و دهم با خمس حقوق ماقبل.

تبصره - حقوق ماهانه درجه اول دانشيار در سال تحصيلي ۱۴ - ۱۳۱۳ به ميزان يك هزار ريال است.

ماده چهاردهم - رياست هر رشته از دروس بر عهده استاد همان رشته است براي ترفيع به رتبه استادي علاوه بر پيدا شدن محل تدریس بايد لاقبل پنج سال دانشيار بوده در رشته خود قابليت ابراز کرده باشد که مورد قدرشناسي و تصويب شوراي دانشگاه واقع شود.

رؤساي دانشکده‌ها و دانشسراهاي عالي پس از کسب نظر شوراي دانشکده مربوط از بين استادان و رييس دانشگاه از بين رؤساي دانشکده‌ها انتخاب مي‌شوند انتخاب معاون دانشگاه و معاونين دانشکده‌ها از بين استادان به عمل خواهد آمد.

ماده پانزدهم - مادامي که معلم داراي شرايط مذکوره در ماده ۱۰ به عده کافي براي استخدام يافت نشود ممکن است از اشخاصي که در رشته‌اي از علوم و يا ادبيات به مقامي شامخ رسيده و شوراي دانشگاه لياقت

آنها را تصدیق کرده به طور کثرت استفاده شود نیز ممکن است از متخصصینی که در خدمت ادارات دولتی هستند در برابر حق الزحمه استفاده شود.

ماده شانزدهم - اشخاصی که در سال تحصیلی ۱۳۱۲ - ۱۳۱۳ در مدارس عالی مشغول خدمت بوده‌اند چنانچه دارای شرایط مندرجه در ماده ۱۰ این قانون باشند معلم رسمی دانشگاه خواهند بود درجه و حقوق آنها را وزارت معارف به موجب **نظامنامه** مخصوص و بر طبق آخرین حقوق تدریس در سال تحصیلی ۱۲ و ۱۳ و با رعایت ماده ۱۳ این قانون تعیین خواهد نمود اشخاصی که مشمول قانون استخدام کشوری باشند نیز می‌توانند از مقررات این قانون بهره‌مند گردند.

تبصره ۱ - اشخاصی که در سال تحصیلی ۱۲ - ۱۳۱۳ در مدارس عالی مشغول تدریس بوده لیکن تصدیق دکتری در دست ندارند معلم رسمی دانشگاه خواهند بود ولی باید قبل از انقضاء خرداد ۱۳۱۴ در رشته خود رساله تازه تألیف نمایند که مورد قبول شورای دانشگاه واقع شود و به اخذ تصدیق استادی در همان رشته نائل می‌شوند و این تصدیق به منزله درجه دکتری آنها در آن رشته خواهد بود.

تبصره ۲ - دیران که به موجب ماده ۱۲ قانون تربیت معلم مصوب ۱۹ اسفند ماه ۱۳۱۲ و همچنین دانشیاران که به موجب این قانون آخرین حقوقشان مدرک تعیین رتبه آنها می‌شود هر گاه از درجه تجاوز نموده و به درجه بالاتر نرسیده باشند درجه بالاتر را دارا خواهند شد و همچنین معلمینی که در موقع اجراء این قانون و قانون تربیت معلم حقوق درجه اول را نگرفته‌اند دارای درجه اول بوده وزارت معارف می‌تواند در موقع مقتضی با داشتن اعتبار کسر حقوق این گونه اشخاص را ترمیم نماید.

تبصره ۳ - تشخیص رتبه و حقوق استخدامی (اعم از رسمی و کنتراپی و غیره) و استحقاق دریافت اضافه حقوق و ترفیع رتبه بر طبق این قانون و سایر قوانین موضوعه نسبت به کلیه اعضاء وزارتخانه و ادارات مستقر با وزارتخانه‌ها یا اداره مستقل مربوطه و تصدیق اداره تقاعد کشوری خواهد بود و چنانچه مستخدمین شکایتی داشته باشند که راجع به تشخیص رتبه یا اضافه حقوق یا ترفیع آنها باشد مرجع کلیه شکایات استخدامی دیوان عالی‌تمیز خواهد بود.

ماده هفدهم - ترتیب محاکمه اداری اعضای دانشگاه به موجب نظامنامه خاصی است که از طرف شورای دانشگاه تنظیم و به تصویب هیأت وزراء رسیده باشد.

ماده هیجدهم - مواد ذیل از قانون استخدام کشوری در مورد رؤسا و معاونین دانشگاه و استادان و دانشیاران مجری خواهد بود. مواد ۶ - ۷ - ۸ - ۹ - ۱۱ - ۱۴ - ۱۹ - ۲۸ - ۲۹.

ماده نوزدهم - رؤسا و معاونین دانشگاه و استادان و دانشیاران می‌توانند با بیست و پنج سال خدمت و یا با شصت سال عمر و هر قدر سابقه خدمت تقاضای تقاعد نمایند و دولت نیز می‌تواند با دارا بودن شصت سال عمر و لااقل بیست سال خدمت آنان را متقاعد سازد - مابقی شرایط تقاعد آنها بر طبق فصل چهارم قانون استخدام کشوری با رعایت اصلاحاتی که در آن به عمل آمده خواهد بود و به استثنای جزء (د) از ماده واحده اصلاحیه ماده ۴۳ قانون مذکور.

ماده بیستم - دانشگاه به اشخاصی که در رشته‌ای از علوم یا ادبیات به مقامی شامخ رسیده و یا خدمات بزرگی به عالم انسانیت کرده باشند شورای عالی دانشگاه پس از مذاقه کامل احراز لیاقت آنها را تصدیق نماید با تصویب وزیر معارف درجه دکتری افتخاری اعطاء خواهد کرد.

ماده بیست و یکم - وزارت معارف **نظامنامه‌ای** که بر طبق ماده ۱۶ برای اجراء این قانون ضرورت دارد بعد از تصویب کمیسیون معارف مجلس شورای ملی به موقع اجراء خواهد گذارد.

نظامنامه اجراء ماده شانزدهم قانون تأسیس دانشگاه در تهران

مصوب اول اسفند ۱۳۱۳ شمسی

ماده اول - اشخاصی که در طی سال تحصیلی ۱۳۱۲ - ۱۳۱۳ در مدارس عالی مشغول خدمت بوده‌اند و دارای شرایط ماده ۱۰ قانون تأسیس دانشگاه می‌باشند اعضای رسمی دانشگاه شناخته شده درجه آنها از روی آخرین حقوقی که در سال تحصیلی مذکور از وزارت معارف یا از مؤسسات رسمی معارفی دیگر که از طرف وزارت معارف در آنجا مأموریت داشته‌اند دریافت داشته تعیین خواهد گردید.

ماده دوم - کسانی که مشمول قانون استخدام کشوری یا قضایی هستند و در طی سال تحصیلی ۱۳۱۳ - ۱۳۱۲ مشغول خدمت در مدارس عالی بوده دارای شرایط مندرجه در ماده ۱۰ نیز باشند می‌توانند از مقررات قانون دانشگاه بهره‌مند گردند در این صورت باید منتها تا آخر خرداد ۱۳۱۴ کتباً تقاضای خود را به وزارت معارف تقدیم نمایند.

تبصره - اشخاصي که مشمول مقررات قانون دانشگاه مي‌شوند نمي‌توانند در ادارات دولتي و مؤسسات داخلي يا خارجي بدون اجازه کتبي وزارت معارف اشتغالي داشته باشند.

ماده سوم - کساني که مشمول قانون استخدام کشوري يا قضايي باشند و به موجب تبصره اول ماده ۱۶ به اخذ تصديق استادي نائل مي‌گردند مي‌توانند از مقررات اين قانون بهره‌مند شوند يا اين که با حفظ رتبه اداري در مقابل اخذ حق الزحمه در دانشگاه مشغول تدریس باشند.

تبصره - درجه دانشياري يا استادي اين گونه معلمين در هر موقع که تقاضا نمايند از روي آخرين حقوقي که در سال تحصيلي ۱۳۱۳ - ۱۳۱۲ دريافت داشته‌اند معين مي‌شود.

ماده چهارم - مشمولين مقررات ماده ۱۶ قانون دانشگاه در صورتي که تا خرداد ۱۳۱۳ سابقه خدمت آنها در مدارس کمتر از پنج سال باشد رتبه دانشيار و چنانچه بيش از پنج سال باشد رتبه استاد خواهند يافت بعداً ارتقاء از رتبه دانشياري به استادي بر طبق ماده ۱۴ قانون دانشگاه صورت خواهد گرفت.

ماده پنجم - قبل از انقضاء سال تحصيلي ۱۳۱۳ وزارت معارف کميسيوني تحت نظر وزير يا مدير کل وزارتخانه تشکيل داده به دوسيه استخدامي معلمين و اعضاء مدارس عاليه رسيدگي نموده رتبه و درجه آنها را بر طبق مقررات قانون دانشگاه و اين نظامنامه تعيين و ابلاغ خواهند نمود.

ماده ششم - اشخاصي که در طي سال تحصيلي ۱۳۱۳ - ۱۳۱۲ در مدارس عاليه مشغول خدمت بوده ليکن تصديق دکتری ندارند بايد قبل از انقضاء خرداد ۱۳۱۴ در رشته خود رساله تالیف نموده به تصويب شوراي دانشگاه برسانند و به اخذ تصديق استادي در همان رشته نائل شوند. اين تصديق به منزله درجه دکتری آنها در آن رشته خواهد بود. کساني که به اين امر توفيق نيابند يا با رتبه و حقوق اداري خود مشغول خدمت خواهند بود يا اين که بر طبق ماده ۱۵ قانون دانشگاه با آنها رفتار مي‌شود.

تبصره - براي اجراي تبصره اول ماده ۱۶ قانون دانشگاه، شوراي دانشگاه مرکب از رؤساي دانشکده‌ها و لاقل يك نفر استاد از هر دانشکده تحت رياست وزير معارف تشکيل خواهد گرديد.

ماده هفتم - از لحاظ تقاعد و سابقه خدمت سنوات خدمت مشمولين قانون دانشگاه در صورتي جزء خدمت رسمي آنها محسوب مي‌گردد که کسور تقاعد گذشته را چنانچه بر طبق قوانين مربوطه نپرداخته باشند نقداً يا اقساطاً تأديه نمايند.

ماده هشتم - ديبراني که در مدارس عاليه تا کنون مشغول خدمت بوده‌اند يا من بعد به اين سمت استخدام خواهند شد مشمول مقررات قانون تربيت معلم مصوب ۱۹ اسفند ۱۳۱۲ و نظامنامه آن خواهند بود.

ماده نهم - دولت مي‌تواند با موافقت ريس دانشگاه از دانشياران يا استادان اشخاصي را که مقتضي بدانند با حفظ درجه آنها به خدمات اداري منتقل نمايد.

نظامنامه اجراء ماده ۱۶ قانون دانشگاه که مشتمل بر نه ماده است در تاريخ اول اسفند ماه يك هزار و سيصد و سيزده شمسي به تصويب کميسيون معارف مجلس شوراي ملي رسيده و به موجب ماده ۲۱ قانون مصوب ۸ خرداد ماه ۱۳۱۳ قابل اجرا است.

رييس مجلس شوراي ملي - دادگر